

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektora

Akademický rok: 2015/2016

Destinace (země, město): Tchaj-wan, Taipei

Jméno, příjmení: Mgr. Ondřej Geppert

Institute

National Chengchi University (NCCU)
Department of Slavic Languages & Literatures
No. 64, Sec. 2, Zhinan Rd., Wenshan Dist.
Taipei City 11605, Taiwan (R.O.C.)
WWW: <http://slavic.nccu.edu.tw/>

Vyučující češtiny

Doc. Melissa (Shih-hui) Lin

Mgr. Ondřej Geppert

Český jazyk a další související předměty vyučují na katedře slavistiky oba výše zmínění pedagogové. V akademickém roce 2015/16 byly v rámci „českého modulu“ vedeny lekce v celkovém rozsahu přibližně 20 vyučovacích hodin týdně.

Studenti

Studium češtiny (resp. „český modul“) si mohou v rámci bakalářského studia zvolit nejen studenti katedry slovanských jazyků a literatur (NCCU), ale i ostatní studenti Univerzity Chengchi. V letním semestru studovalo v sedmi kurzech více než 50 unikátních studentů, 20 z nich si zvolilo češtinu přímo jako vedlejší bakalářskou specializaci. Další studenti docházeli na volitelné kurzy češtiny z jiných kateder a fakult NCCU. Studentům nabízíme především kurz jazyka na třech úrovních (I-III) a kurz konverzace na dvou úrovních (I-II). Po ukončení bakalářského cyklu zůstává pro studenty jedinou možností zahraniční pobyt, tedy pokračování studia češtiny přímo v České republice. Této možnosti i s pomocí různých stipendií několik studentů využilo. V rámci studia slavistiky se čeština nachází v kategorii volitelných „modulárních kurzů“. Studenti mají na výběr ze šesti modulů a po výběru „českého modulu“ musejí splnit stanovený počet kreditů v této kategorii. Přibližný věk studentů se pohybuje mezi 18–21 lety.

Stručná charakteristika studia a hodnocení

Bakalářské studium slavistiky je čtyřleté. Vedle hlavní ruštiny mají slavisté na výběr také polštinu, češtinu a ukrajinštinu. Hodnocení studentů se proporčně skládá z několika faktorů, kromě samotných zkoušek jsou to docházka, práce v hodině, příp. samostatné prezentace, domácí úkoly a projekty. Během každého

semestru probíhají dvě kola zkoušek: v jeho půli a na konci. Ve zkouškovém týdnu se odehrává jak písemná, tak ústní zkouška (pro studenty kurzů konverzace). Všechny zkoušky probíhají v režii lektora. Ten následně odevzdává procentuální hodnocení všech svých studentů. Hranice pro úspěch je stanovena na celkovém hodnocení min. 60 % za kurz.

Výuková činnost lektora

Lektor v akademickém roce 2015/16 vyučoval v následujících kurzech:

Zimní semestr – Česká konverzace I (3 lekce), Česká konverzace II (3 lekce); Český jazyk III (3 lekce); celkem 9 lekcí. Dále výuka probíhala v rámci třítydenního letního programu v ČR „Česko a jeho kultura“.

Letní semestr – Česká konverzace I (3 lekce), Česká konverzace II (3 lekce); Český jazyk III (3 lekce); Realie České republiky (2 lekce); celkem 11 lekcí.

Semestr trvá ve srovnání s nastavením většiny českých univerzit poměrně dlouho – 18 týdnů. Aktivně se vyučuje 16 týdnů v každém semestru. Kurzy probíhaly v roce 2015/16 v zimním semestru od 14. 9. 2015 do 8. 1. 2016, v letním semestru od 22. 2. do 24. 6. 2016.

Činnosti lektora nad rámec výuky

Některé aktivity se konají opakovaně v každém roce, další proběhly letos poprvé. Před zahájením i v průběhu akademického roku je nutné vypracovávat požadované metodické a kurikulární dokumenty, podobně jako podkladové materiály k prezentaci bohemistiky např. na internetových stránkách katedry. Vedle toho spolu s kolegyní shromažďujeme a editujeme eseje a úkoly studentů pro projekt žákovského korpusu češtiny. Dále se s týdenní frekvencí opakují individuální konzultace se studenty.

Mnohé akce probíhaly ve spolupráci s *Českou ekonomickou a kulturní kanceláří Taipei (ČEKK)*. Zejména někteří studenti pomohli na českém stánku na *Veletrhu evropského vzdělávání* (17. – 18. října 2015). Vrcholem zimního semestru bylo zajisté vystoupení folklorního souboru *Písečan* přímo v Univerzitním kulturním centru dne 29. 10. 2015. Tento koncert (i s následnou debatou o české hudbě) naplnil velký sál a účinkující se dočkali aplausu vestoje. Bylo to skutečné setkání s živou českou kulturou, za které byli studenti i veřejnost vděční. V uplynulém roce se česká témata prezentovala také např. na *Mezinárodní slavistické konferenci* ve dnech 7. – 8. 11. 2015, kde vystupovali vedle lektora a doc. Lin také hosté z UK v Praze. Přednášky dalších hostů, např. doc. Hrdličky (UBS UK v Praze), doc. Tomáše Pospíšila (MU v Brně) a doc. Tamase Novaka (BS Budapest), přestavily studentům vedle bohemistických témat také mezinárodní univerzitní a „visegrádskou“ spolupráci. Zakončením semestru byl už tradiční *Slovanský večer* (21. 12. 2015), kde se česká skupina uvedla vánoční scénkou, byť přizpůsobenou asijským reáliím.

V letním semestru se spolu s *ČEKK Taipei* podařilo uskutečnit *Středoevropský workshop* (31. 3. 2016) související s českým předsednictvím ve Visegrádské skupině (V4). Studenti měli možnost vyslechnout si zajímavé přednášky o V4 a setkat se se zástupci české, slovenské a polské kanceláře, stejně jako s odborníky na téma z další tchajwanské univerzity Soochow. Květen byl potom doslova nabitý různými festivaly za aktivní účasti studentů, lektora a jeho manželky. Jednalo se o *Evropský festival v Taipei* (6. – 8. 5. 2016), *Festival světového jídla* (10. – 12. 5. 2016) a *Den slovanské kuchyně* (25. 5. 2016). Jak první událost v režii *Evropské kanceláře v Taipei*, tak další dvě organizované univerzitou – katedrou, přilákaly řadu návštěvníků z řad studentů i veřejnosti. Ti měli možnost seznámit se s evropskými a českými reáliemi, tradicemi a v neposlední řadě s českou kuchyní. Za podpory *ČEKK v Taipei* jsme uspořádali už druhý ročník znalostní soutěže o hodnotné ceny, tentokrát s tématem *Čeština pro život* a se zaměřením na dialogy v běžně mluvené češtině (31. 5. 2016).

Nemalé úsilí si vyžádalo také prodloužení lektorátu o další akademický rok a rozvíjení spolupráce s partnerskou Univerzitou Palackého v Olomouci. Pozitivním výsledkem je účast 16 studentů NCCU na letním programu v České republice (19. 7. – 9. 8. 2016). Ten je organizován lektorem v koordinaci

s Letní školou slovanských studií UP v Olomouci. Hlavní náplní tohoto programu je dvoutýdenní intenzivní kurz češtiny.

Většinu výše zmíněných informací případný zájemce nalezne na blogu a na Facebooku, které jsou průběžně doplňovány o různé zajímavosti a aktualizovány s ohledem na události, které proběhly. Zejména blog je naplněn několika sériemi fotografií. Uvádím tedy odkazy na výše zmíněné:

<http://www.czech-nccu.blogspot.cz/>

<https://www.facebook.com/pages/Study-Czech-at-NCCU/1620611201501772>

Specifika výuky a výukové materiály

Čeština se na katedře vedle ruštiny etabluje poněkud obtížněji a pomaleji. Pokud si slavisté zvolí češtinu, většinou očekávají podobný trend výuky, na který jsou zvyklí při výuce jejich hlavního cizího jazyka – ruštiny. Tradiční přístupy zde představuje podrobný výklad gramatických jevů a jejich osvojení formou drilu, resp. detailní práce s jedinou učebnicí (či cvičebnicí). Problémy ve výuce tedy vznikají při uplatnění odlišných přístupů vyžadujících od studentů aktivní zapojení, kreativitu, projev vlastního názoru, projektovou práci aj. Snaha upozadit gramatický plán a orientovat se na užívání řečových dovedností mnohdy vázne na odlišném nastavení studentů či jistém nepochopení tohoto konceptu. Pokud se studenti už přeci jen odhodlají k jazykové produkci, projevuje se v ní nedostatek předchozí fonetické průpravy při nácviku mluvení spolu s užíváním nepřírozeného jazyka, který může být poznamenán vlivem ruštiny i starších učebnic. Na druhou stranu (díky značné tvárnosti studentů a obecně větší autoritě učitelů) se mnohé z těchto deficitů daří postupně překonávat.

Podobně jako na dalších zahraničních pracovištích jde i zde zejména o snahu zkombinovat praktický přístup k jazykové výuce a osvojení řečových dovedností s vlastním programem lektorátů ČJL, jímž je upevnění vazeb studentů k České republice a podpora povědomí o českém jazyku, literatuře a kultuře. Mnoho studentů na NCCU vnímá češtinu skrze předchozí znalost ruského jazyka a kultury, což pochopitelně způsobuje jistá nedorozumění. Dalším nežádoucím stereotypem je určité zakonzervované vnímání České republiky. Tchajwanští studenti mají bohužel jen omezenou možnost kontaktu se současným živým českým jazykem, stejně jako s aktuálním společenským děním v ČR. Rozšíření výuky češtiny na NCCU je přijímáno s povděkem. Rostoucí oblibě se těší také letní program v ČR, který prostřednictvím přímé zkušenosti studia a cestování pomáhá rozvinout reálnější představu o Česku.

V lekcích konverzace jsme využívali učebnice *Basic Czech I – II* (Adamovičová – Ivanovová 2013), *Čeština pro život 1 – 2* (Nekovářová 2008) a *Čeština Expres 1 – 3* (Holá – Bořilová 2011). Jazykový kurz na vyšší úrovni III je strukturován dle *Češtiny pro cizince B1* (Kestřánková – kol. 2011). Osvědčily se nám také knihy z edice *Adaptovaná próza* (Akropolis), stejně jako vybraná česká periodika, pokud se k nim však dostaneme. Kromě tištěných zdrojů jsme využívali internet, zejména různé volně dostupné e-learningové kurzy, modelové testy, ukázkové texty z českých www stránek a médií aj. Dále také sadu pracovních listů vlastní provenience. Pro doplnění výuky posloužily vybrané české filmy, seriály, pohádky, písně aj.

Podmínky výuky a zázemí lektora

Vybavení *Fakulty cizích jazyků NCCU*, kde jsou jazykové učebny sdíleny všemi filologickými obory, je poměrně kvalitní. Pokud si to lektor vyžádá, jeho výuka probíhá v učebně s počítačem, internetem a projektorem. Těchto klimatizovaných učen je k dispozici hned několik. Uspořádání tříd je spíše přednáškové, takže např. pro lekce konverzace ne zcela vyhovující. Většina kurzů probíhá v tříhodinovém bloku s krátkými přestávkami. Katedra sídlí v budově fakulty ve čtvrtém patře – je zde kancelář, ruské centrum a knihovna slavistiky, která je lektorovi k dispozici např. pro konzultace. České knihy jsou však bohužel vzácností. Tento fakt do určité míry zachraňuje lektorská knihovna, která může studentům nabídnout výběr české beletrie a filmů, ale slouží pochopitelně také jako zdroj pro zkvalitnění výuky samotné.

Lektor má po určité čekací době nárok na vlastní kancelář. Ta je v jiné univerzitní budově. Pracovna je vybavena základním nábytkem a počítačem a poskytuje dostatečné zázemí a klid na práci. Lektor s rodinou jsou ubytováni v poměrně prostorném univerzitním bytě se starší výbavou. Nájemné bez energií činí asi 13 000 Kč měsíčně. Byt je v pátém patře bez výtahu. Velkou výhodou je pěší dostupnost pracoviště. V kampusu univerzity je také jazykové centrum, nabízející možnost docházet na placené skupinové kurzy čínštiny.

Celkové zhodnocení

Tchaj-wan je kulturně výrazně odlišné prostředí. Také univerzitní atmosféra kampusu a studentský život se liší od situace na evropských univerzitách. Je nutné si zvyknout na počáteční izolaci a následnou potřebu adaptace. Ve společnosti hraje daleko větší roli hierarchie a určené místo jednotlivce v rodině a v zaměstnání. Čech – Evropan je vnímán exoticky a je běžné, že si na vás chtějí lidé sáhnout nebo se s vámi vyfotit. Většina známostí je ovšem pouze momentálních a najít si vlastní okruh bližších přátel trvá déle. Samozřejmě k tomu přispívá též nedokonalá znalost jazyka a písma.

S prodlužováním smlouvy na další akademický rok jsou vždy spojeny jisté finanční nesrovnalosti, které se naštěstí již nadvakrát podařilo zdárně vyřešit. Smlouvu se zahraničním lektorem univerzita prodlouží vždy o jeden akademický rok. Veškerá jednání s Tchajwanci jsou velmi solidní – jak na úrovni univerzity, tak např. i na úřadech. Také zásluhou kolegyně *Melissy Lin* se letos mnohé problémy dařilo minimalizovat. Spolupráce s *ČEKK Taipei* také probíhá v nadstandardní rovině. Vedoucí kanceláře pan *Václav Jílek* poskytuje značnou podporu lektorátu i studentům, kteří o češtinu projevují zájem.

Za uplynulé dva roky se i díky pomoci a podpoře jak české, tak tchajwanské strany podařilo mnohé:

- zahájit výuku češtiny na katedře slavistiky rodilým mluvčím – bohemistou;
- vyjednat pokračování lektorátu;
- zdvojnásobit zájem studentů o malý slovanský jazyk v další konkurenci a vůči dominanci ruštiny;
- uspořádat a zúčastnit se celé řady slavnostních akcí, soutěží, přehlídek a jiných událostí, kde bylo vše české vidět, slyšet a dokonce i cítit (česká kuchyně);
- zvládnout některé komplikované situace profesního i osobního charakteru vznikající mj. z vzájemných kulturních odlišností i jinak.

Rezervy lze spatřovat v těchto oblastech:

- ve výuce samotné, kterou je zahraniční lektor schopen teprve postupně přizpůsobovat místním podmínkám a charakteru studentů;
- v další prezentaci našich aktivit – ačkoli jich je poměrně dost, dobrý záměr nemusí být vždy realizován dle nejlepších představ (dílčí nejasnosti v komunikaci atp.).

Dosavadní působení hodnotím pozitivně, neboť česká stopa je nyní minimálně na katedře již znát (např. vedle čínských a ruských www stránek vznikla anglická a vzniká i česká verze s informacemi o studiu češtiny na NCCU).

V Olomouci dne 31. 7. 2016
Mgr. Ondřej Geppert